

Мисля, следователно съществувам. Тази прочута мисъл е излязла изпод перото на френския философ Рене Декарт. С това той искал да каже, че ние знаем, че съществуваме, именно защото сме в състояние да поставим под съмнение своето съществуване. Може да ви звучи твърде философски, но важното в случая е да се подчертае фактът, че мисленето е в основата на нашата същност.

Следователно колкото по-ясно, логично и ефективно мислим, толкова по-добре ще живеем. По-лесно ще постигнем щастие и успех, ако се радваме на стройни и подредени разсъждения, отколкото на объркан, нелогичен и несвързан мисловен процес. Нашите мисли оказват влияние върху нашите чувства, затова е важно тази основа да бъде стабилна. Защото започнете ли да разсъждавате правилно, ще разполагате с основата, върху която да изградите останалата част от своя живот.

Някои Правила ще ви помогнат да се почувствате по-щастливи или да реагирате по-гъвкаво на превратностите на съдбата, други ще ви помогнат да се организирате по-ефективно или да вземате по-добри решения. Правилата ще ви помогнат да разгърнете творческия си потенциал, да подобрите уменията си да решавате проблеми, да анализирате, оценявате и критикувате по един по-интелигентен начин. А това ще окаже положително въздействие върху всеки аспект от вашия живот – дома, работата, личните отношения.

В известен смисъл тази книга не е посветена на проблема как да мислите. Много от Правилата показват как да премахнете бариерите, които възпрепятстват ясната и логична мисъл. Как да преборите егоизма, да преодолеете лъжливите представи, да избегнете капаните. Направите ли го, лесно ще започнете да разсъждавате по-ясно и логично.

Реших, че за всички ще бъде изключително удобно, ако Правилата на мисленето бъдат точно 100. Затова и ги направих точно 100, а това е предостатъчно, за да промени моделите ви на мислене в положителна посока. След като овладеете тези Правила, ще откриете и свои собствени. Ще се радвам да ги споделите с мен на моята страница във Фейсбук, ако желаете. Така ще помогнете и на други да започнат да мислят според Правилата.

Ричард Темплар
www.facebook.com/richardtemplar

Самостоятелно мислене

Искате ли да овладеете уменията да мислите, ще трябва да го направите сами. С други думи, вие сами ще трябва да мислите. Не можете да позволите друг да го прави вместо вас. Може да ви се струва очевидно, но ще останете изненадани колко хора се опитват да облекчат задачата си, като следват начина на мислене на други хора.

Все пак ще ви спестя усилията да формулирате сами Теорията на относителността. Има специфични области, за които не притежавате нужните умения, затова по-добре оставете учени, математици, икономисти, статистици и инженери да разсъждават вместо вас.¹ Въпреки това обаче не приемайте изводите им за даденост, а първо се убедете, че знаят какво говорят и не робуват на труднозабележими предразсъдъци например.

С изключение на тези случаи – които изискват високоспециализирани познания, за да се разберат мисловните процеси, – оттук нататък ще трябва да разсъждавате сами. Можем да приемем, че човек мисли само когато го прави самостоятелно. Защото всеки има различна гледна точка и чуждата логика невинаги е подходяща за вас. Всички ние сме самостоятелни личности и да оставим другите да мислят вместо нас е не само проява на мързел, а и гаранция, че невинаги ще стигнем до правилните изводи. Затова Правилата, изложени в първата част на тази книга, са основата, която трябва да положите, преди да извлечете някаква полза от останалите.

Правило №1

Избягвайте безкрайното ехо

Когато сте били малки, не сте разсъждавали самостоятелно, а сте правили това, което родителите ви кажат. Възприемането на ценностите и принципите на родителите е неизменна част от битието на всяко дете. Но когато то порасне, започва да открива, че неговите учители следват малко по-различен набор от правила, а неговите приятели в училище изповядват мнения и ценности, които са още по-различни. Затова порасналото дете започва да променя предишните си възгледи и да възприема други, заимствани от

съученици или приятели, които разсъждават по различен начин от неговите родители. Когато човек е млад, вероятно обмисля внимателно тези неща.

Разбира се, много лесно и удобно е да общувате само с хора, които, общо взето, разсъждават като вас. Когато оформяте ценностната си система, търсите хора със сходни възгледи. Когато някой изрази мнение, което съвпада с вашето, това подхранва самочувствието ви, подсилва усещането, че сте прави, утвърждава гледната ви точка, помага да се почувствате на мястото си. Това е много приятно. Можете да прекарате известно време заедно и всеки от вас ще усети, че другият споделя възгледите му, ще почувства неговата подкрепа и своята правота. Ще намерите партньор, който разсъждава като вас, може да намерите и приятели, които да приличат на вас, и да работите на място, където всички да мислят като вас.

Тъкмо това наричам *безкрайното ехо*. Да, то ви помага да се чувствате комфортно или да се утвърдите в дадена общност, но ви пречи да бъдете самите себе си. Всеки във вашия свят гласува като вас, подкрепя същите каузи, изповядва същите вярвания, ценности, предразсъдъци, всички вие принадлежите към една и съща социална медия, към една и съща онлайн група.

Става все по-трудно и по-трудно да мислите различно. На практика вие сте се лишили от възможността да погледнете на света по друг начин, освен може би за да се съгласите всички заедно колко грешно разсъждават останалите и да се поздравите за собствената си мъдрост и правота. Това означава, че не желаете да промените възгледите си, защото приятелите ви ще заявят, че вие не сте прави, а това няма да ви бъде приятно.

И все пак светът е пълен с хора, които не са съгласни с вас по всеки въпрос. Сигурно рядко ги срещате, но възможно ли е всички те да грешат? Някои от тях са интелигентни като вас и имат не по-малко основания да изповядват своите възгледи. А може би дори повече – защото вие сте престанали да разсъждавате самостоятелно и сте предпочели груповото мислене, където вашите възгледи са всъщност колективни и където вече не ви се налага да се справяте с предизвикателства. Вие вече не сте само-стоятелна личност. Неволно сте се превърнали в своего рода... овца.

Искате ли да следвате Правилата на мисленето, трябва да разтърсите статуквото, да разширите мирогледа си, да започнете да изслушвате чуждите идеи с отворен ум. Един от най-добрите начини да го постигнете е като започнете да подбирате приятелите въз основа на онова, което представляват като личности, а не въз основа на това, в което вярват. Поставете си за цел да се сдобие с приятели на различна възраст, с различна култура, с различен произход, от различни обществени прослойки. Когато се озовете сред тях, те ще ви помогнат да погледнете на света по по-нюансиран начин и ако

възгледите ви не съвпаднат с част от техните – защото не всички хора са еднакви, – ще ви се наложи да поразсъждавате самостоятелно.

Създайте си приятели въз основа на това,
което представляват като личности,
а не на това, в което вярват.

Правило №2

Не се страхувайте

Перспективата да започнете да разсъждавате самостоятелно може би ви плаши. Кой знае къде може да ви отведе тя? Ами ако се сдобиете с нови принципи и убеждения, които не се вписват комфортно в средата, в която прекарвате по-голямата част от времето си? Ще се изложите на опасност. Ще трябва да признаете, че сте грешали за това или онова или най-малкото, че не сте били съвсем прави. Една от бариерите по пътя към независимото мислене е именно страхът да бъдете различни.

Това, разбира се, е напълно естествено. Промяната обаче може да настъпи постепенно. Не съществува полиция на мисълта – засега. Никой не бива да узнае какво мислите, докато не станете готови да го изразите на глас. Не е необходимо да съберете цялото семейство и да заявите: „Искам всички да знаете, че намирам житейските ви възгледи за напълно погрешни и ги отхвърлям категорично“. Самостоятелното мислене не ви задължава да споделяте новите си убеждения, освен ако самите вие не го пожелаете.

Когато започнете да си създавате приятели с различен произход и различни убеждения, това ще стане много по-лесно. Ето едно от многото предимства на самостоятелното мислене. Когато излезете извън зоната на безкрайното ехо, новите ви мисли ще ви се сторят далеч по-приемливи, а срещите с хора, които ги приемат (или отхвърлят), ще ви се сторят далеч по-интересни и забавни. Разбира се, ще трябва да приемете разликите между вас и останалите, без да се чувствате застрашени от тях. Изслушвайте ги, след което сами вземайте решения. Ако сте свикнали да се съгласявате с всички около вас, ще ви бъде трудно, разбира се, да заявите, че не споделяте мнението им. Изчакайте да настъпи моментът, в който вече ще сте готови да го кажете, и те ще се почувстват застрашени. Как ще се справите със

ситуацията, зависи от вас, но ще бъдете много по-щастливи от направения избор, ако обмислите всичко предварително. Бих добавил, че ако проявите уважение към техните възгледи, те ще бъдат по-склонни да отвърнат със същото. Забелязал съм – и това не бива да изненадва никого, – че хората, които уважават гледната точка на околните дори когато не я споделят, се радват на по-голяма популярност в сравнение с онези, които не са в състояние да приемат каквото и да било различно мнение.

Самостоятелното мислене не се ограничава единствено с идеи и ценности, политика и религия. Трябва да разсъждавате самостоятелно и в работата, и във всекидневие-то. Ако работите в екип, може би ще ви е трудно да изречете за пръв път: „Мисля, че има по-добър начин да го направим“. Но не спирайте, подходете практично, с нужното уважение и без да критикувате. Тогава можете да очаквате позитивна реакция. Ако сте обмислили внимателно нещата, вероятно ще се окажете прави и околните ще го оценят. Успеят ли да ви убедят, че идеите ви не са толкова добри, колкото смятате, не го приемайте лично, а продължете да мислите самостоятелно, анализирайте доводите им и може би ще стигнете до извода, че са прави. В такъв случай не се засягайте, а продължете да усъвършенствате уменията си до следващия път. Независимото мислене изисква кураж – погледнете Галилей или Дарвин, – но е достатъчно колегите ви да възкликнат „Това е страхотна идея!“, за да се почувствате вдъхновени следващия път отново да изразите мислите си на глас.

Ако проявите уважение към възгледите им,
те ще бъдат по-склонни да отвърнат със същото.